

Калістратов Д.В., ст.. гр. МЕДс-10
Вч. кер.: Фомічов В.І., ст. виклад.
Донецький національний технічний університет,
м. Донецьк

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ КОКСІВНОГО ВУГІЛЛЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ВУГЛЕВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА НЬОГО

До недавнього часу, у часи економічної кризи, була помічена тенденція до зменшення рівня споживання вугілля на світовому ринку. Останнім часом ця тенденція цілком змінила свій вектор на протилежний, що обумовлено виходом промислового виробництва з кризи. Незважаючи на різкі коливання попиту на вугілля, його частка на ринку сировини значно перевищує конкурентів, тому що родовища нафти і природного газу відкриті в незначному числі країн, то покладами вугілля розташовує порядку 100 держав у різних регіонах світу. Тому його конкурентоздатність оцінюється поряд з поновлюваними видами енергії й атомною енергетикою як середня, уступаючи природному газу, електроенергетиці (сильна конкурентоздатність) і нафти (дуже сильна).

Не менша потреба у вугільній продукції у металургійній галузі, тому як основною сировиною залишається коксівне вугілля. Останнім часом саме коксівне вугілля значно піднялося у попиті. Цьому свідчить ціна цієї сировини на світовому ринку і потреби розвинутих промислових держав. Так у 2010р. аналітиками Citigroup прогнозувалось зростання ціни коксівного вугілля на 30-40% зі \$150 до \$200 за тонну, і як показують результати досліджень, ці прогнози справджуються. Реальна ціна навіть перевищила прогнозну. У тому ж році це було зумовлене форс-мажорними обставинами і виходом світової економіки з піке. Порівнюючи з докризовим періодом, у 2008р. його ціна складала \$300 за тонну.

Збільшення ціна на вугілля у 2010р. також спровокував найсильніший за останні 100 років повінь у штаті Квінсленд (Австралія). З-за стихійного лиха про форс-мажорі вже заявляли ВНР Billiton, Rio Tinto, Peabody Energy, Aquila Resources і інші компанії [1]. Усього про форс-мажорі оголосили 50-60% вугледобувних підприємств у Квінсленді, що виробляють щороку близько 60-65 млн т коксівного вугілля на рік. У наслідок повені світові ціни на коксівне вугілля підскочили на 12,4% до \$ 253 за тонну.

Росія опинилася в унікальному становищі: це єдина альтернатива Австралії для споживачів з Китаю, Японії, Кореї та Індії. Прогнозується, що попит з боку Китаю на вугілля в 2011 р. виросте на 14%, Кореї і Тайваню - на 17%, Індії - на 9% [1].

Подорожчання коксівного вугілля аналітики пов'язують зі світовим збільшенням обсягів виробництва сталі, особливо у Китаї. Завантаження основних виробників сталі на цей час у світі складає 80-85% в порівнянні з 60-65% на піку кризи, і воно постійно зростає. Основні металургійні комбінати працюють на повну потужність [2]. Крім того, на підвищенні закупівельних цін наполягають найбільші світові гірничодобувні компанії. Зокрема, Vale, BHP Billiton и Rio Tinto вимагає від китайських споживачів підвищити закупівельні ціни на коксівне вугілля. Китай, який протестує проти цього зростання, погрожує зменшити обсяги закупівель. Китайська асоціація чавуну і сталі (China Iron і Steel Association) вже попередила про намір домагатися зниження закупівельних цін на вугілля, в іншому випадку уряд скоротить зайві потужності в сталевій галузі, намагаючись обмежити перевиробництво [2].

З одного боку збільшення ціни на вугілля є позитивним для вітчизняних підприємств вуглевидобувної галузі, тому що це зумовлює у тому числі і збільшення внутрішньої ціни, незважаючи на те що остання регулюється державою. Але ж падіння попиту з боку Китаю в першу чергу торкнеться російської економіки, тому що одними з основним постачальників сировини Китаю є Росія, а остання враховуючи її географічне розташування зможе запропонувати своє вугілля Європі і США, що в свою чергу негативно вплине на попит української сировини. І дійсно українське вугілля значно поступається російському як якісними показниками, так і ціною, тому що собівартість видобутку російської сировини значно менша, тим паче і іншим імпортерам (табл. 1). Технологічні показники по коксівним вугіллям, що добуваються шахтами України приведена в табл. 2.

Таблиця 1– Зведена таблиця технологічних показників по коксівних вугіллях, які поставляються на світовий ринок

Країна, порт	Технологічні показники вугілля	
	Зольність, %	Вміст. сірки, %
США, Хемптон-Родс	7,0	0,6
Балтімор	8,0	1,0
Мекс. залив	7,0	1,0
Канада, Зап. узбережжя	9,0	0,5
Австралія, Квинсленд	9,0	0,7
Польща	7,0	0,7
Росія, Тихоок. узбережжя	9,0	0,6
Тихоок. узбережжя	9,0	0,4
Балтійське море	9,0	0,6
КНР	8,0	0,5
ПАР (Semi-soft)	7,0	0,5
Індонезія	4,0	0,5
Колумбія	8,0	0,7
Венесуела	7,0	0,8

Це обумовлено тим, що гірничо-видобувний комплекс Росії є відносно приватним, у нього вкладаються недержавні кошти і інвестори зацікавлені позитивним результатом своєї фінансової діяльності. В Україні останнім часом також відзначаються деякі зрушення у цьому напрямку. Про це свідчить те, що приватні вугільні підприємства крім того, що видобувають більшу частку українського вугілля, отримують найменшу собівартість видобутку 1т вугілля, ще й отримують суттєві прибутки, які направляється на подальший розвиток виробництва.

Таблиця 2– Зведена таблиця технологічних показників по коксівним вугіллях, що добуваються шахтам України

Шахта	Технологічні показники вугілля	
	зольність вугілля A_c , %	вміст сірки $S_{заг}$, %
ш. "Красноармійська –Західна №1"	39,0	0,6
ш. ім. О.Ф. Засядько	12,4	3,0
ш. "Краснолиманська"	31,0	2,5
ш. ім. В.М. Бажанова	27,0	2,9
ш. Щегловка-Глибока	26,4	3,7
ш. ім. 50-ти річчя СРСР	33,0	4,0
ш. "Молодогвардійська"	41,0	4,0
ш. "Оріховська"	32,0	2,6
ш. ім. О.О.Скочинського	34,0	1,0
ш. ім. В.І. Леніна	43,5	2,1
ш. "Петровська"	32,0	3,4
ш. ім. М.І. Калініна	33,7	3,5
ш. ім. М.П. Баракова	41,0	1,6
ш. "Північна"	36,0	4,4
ш. "Комсомолец"	37,0	2,9
ш. ім. Дзержинського	32,6	2,5
ш. "Нова"	33,1	2,2
ш. "Горецька"	33,8	3,1
ш. ім. Ю. Гагаріна	36,5	3,2
ш. ім. Лютікова	45,5	3,6
ш. "Новодзержинська"	26,5	3,1
ш. "Південна"	32,0	3,2
ш. ім. Артема	33,0	2,4
ш. "Бежановська"	40,5	2,0

Згідно проведеному аналізу світового попиту на коксівне вугілля, можна зробити висновок, що перспективи для вуглевидобувних підприємств України для виходу на світові ринки є. Але єдиною перешкодою для українського вугілля на європейський ринок є його якість і обсяги виробництва. Якісні показники трохи уступають російським, а саме російське вугілля основний конкурент у завоюванні європейського ринку.

Також іноземні споживачі зацікавлені у безперебійних поставках обумовлених обсягів сировини, але ж враховуючи специфіку української вугільної промисловості, її рівень механізації, організаційні недоліки в управлінні галуззю, рівень безпеки гірничих робіт і тощо, то можна зробити висновок, що конкурентоспроможними будуть тільки ті підприємства, які, у свою чергу, працюють на результат (збільшення рівня безпеки, рівня технічного оснащення гірничих робіт, впровадження продуктивних технологічних схем видобутку, покращення якості продукції і нарешті збільшення прибутку для подальшого розвитку), а не ті які начебто працюють і як підсумок отримують державні дотації. Це є неприпустимим для країни яка обрала європейський напрямок розвитку.

Список використаних джерел:

1. <http://www.emho.ru/content802.html>.
2. <http://kommersant.ru/Doc/1256362>.